

GAZDASÁGI
VERSENYHIVATAL
VERSENYTANÁCS

1245 Budapest, Pf. 1036.

Telefon: 472-8864 Fax: 472-8860

VJ-168/2004/25.

Nyilvános és betekinhető változat!

A Gazdasági Versenyhivatal Versenytanácsa az **Auchan Magyarország Kft.** (Budapest) mint I. rendű, illetve a **Tesco Globál Áruházak Rt.** (Budaörs) mint II. rendű eljárás alá vont vállalkozásokkal szemben gazdasági erőfölénnyel való visszaélés miatt hivatalból indult eljárásban, tárgyaláson kívül, meghozta az alábbi

határozatát

A Versenytanács az eljárás megszünteti.

Jelen határozat felülvizsgálatát az ügyfelek a kézhezvételtől számított harminc napon belül a Versenytanácshoz benyújtott, de a Fővárosi Bíróságnak címzett keresettel kérhetik.

Indokolás

I.

- 1) Az eljárás indítására okot az a GVH tudomására jutott körülmény adott, hogy az Auchan Magyarország Kft. (a továbbiakban: Auchan), illetve a Tesco Globál Áruházak Rt. (a továbbiakban: Tesco) vállalkozások által üzemeltetett benzinkutaknál az üzemanyag kiskereskedelmi árai *beszerzési* (következésképpen: önköltségi) *ár alattiak*, amely magatartás alkalmas a versenytársak – különösen az ún. fehérkutak – üzemanyag kiskereskedelmi piacról való kiszorítására.
- 2) Az eljárás alá vontak egyedüli vagy közös erőfőlényét egyes regionális körzetekben valószínűsíteni lehetett, ezért az áruházi tevékenységből származó bevételekből történő keresztfinanszírozás a tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról szóló 1996. évi LVII. törvény (Tpvt.) 21. § h) pontjában tilalmazott felfaló árazás tényállását valósíthatja meg. A tagállamok közötti kereskedelem érintettségének hiányában nem merült fel a közösségi jog alkalmazásának szükségessége.
- 3) A vizsgálat 2004. október 28-án indult és az eljárás alá vontak 2004. márciusa és októbere közötti időszakban lebonyolított üzemanyag-forgalmazásra terjedt ki.

II.

- 4) Az Auchan hipermarket lánc francia cégcsoport tagja, amely 1996 óta van jelen Magyarországon. Jelenleg 9 áruháza van Budapesten és környékén, valamint a nagyobb vidéki városokban. Az áruházakban több mint 20.000 féle élelmiszert, 5350 féle vegyi árut és számos vegyes iparcikket forgalmaznak.
- 5) A Tesco holland cégcsoport 1991-ben nyitotta meg Magyarországon meg az első hipermarket áruházát. 2003-ban már 33 hipermarket, 5 nagy szupermarket, és további 22 szupermarket alkotja a Tesco magyarországi áruházláncát. Az áruházakban a cégcsoport összesen több mint 119.000 féle terméket forgalmaz. Ezen túlmenően számos termékek maga is gyárt, előállít, illetve exportál-importál.
- 6) A két eljárás alá vont 2004-ben megjelent az üzemanyag kiskereskedelmi piacán is olyan módon, hogy egyes áruházai mellé benzinkutakat építettek, amelyeknél az üzemanyagok fogyasztói árát a piacon addig szokásos átlagos mértéknél alacsonyabb áron állapították.

III.

- 7) A két eljárás alá vont által épített üzemanyag-töltő állomások ugyanazokat a fajta üzemanyagokat forgalmazták (Esz 95 és Esz 98 motorbenzin, illetve dízelolaj). A

kútfejek száma is megegyezett: minden kút 16 darab benzin és 8 darab gázolaj kitöltésére szolgáló töltőpisztollyal van felszerelve.

8) Az Auchan jelenleg is egyetlen üzemanyagkútja Budapesten a Megaparkban 2004. február 18-án kezdte meg működését. A forgalmazott üzemanyag részben hazai beszerzésű, részben pedig importból származik. A vizsgált időszakban az Auchan benzinkútjánál a 95-ös, a 98-as oktánszámú motorbenzin és a dízel üzemanyagok átlagos *nettó beszerzési ára* az e határozat mellékletében található 3. sz. táblázat szerint alakult. Az összehasonlítási alapul választott három vezető benzinkúthálózat (a Shell, az OMV és a Mol) átlagos beszerzési árainak átlagánál magasabb. A benzin beszerzési árai tekintetében az eltérés közel [...] forint¹, a dízel esetében csak [...] fillérről kevesebb. A Tesco vizsgálat alá vont három benzinkútja (Budapest-Megapark, Veszprém, Ajka) esetében a beszerzési árak ugyancsak meghaladták az összehasonlítási alapját képező három benzinkút-hálózat átlagos árait, de az eltérés kutanként különböző. A vidéki kutak esetében a dízelnél viszonylag nagyobb az eltérés, mint a budapesti kútnál. (A vizsgálat nem terjedt ki a 2004. október végén megnyitott győri, illetve a szeptember végén meg megnyitott salgótarjáni Tesco-kutakra.)

9) Mindkét eljárás alá vont esetében megállapítható volt, hogy nem a Mol-tól szerzik be az üzemanyagait. Az összehasonlítással kapcsolatban meg kell jegyezni, hogy a vizsgált időszak egészét csak a budapesti Tesco-kút esetében lehetett elemezni, mert a másik két vizsgált Tesco-kút két, illetve négy hónappal a 2004. március elején megnyílt budapesti kút megnyitását követően kezdett üzemelni.

10) A számított átlagos fogyasztói ár (a továbbiakban: fogyasztói ár) a vizsgált időszakban az adott üzemanyagfajta eladásából származó árbevétel és az értékesítés (literben kifejezett) volumenének hányadosa. Hasonló módon kerültek kiszámításra a fajlagos költségadatok és a számított beszerzési ár (a továbbiakban: beszerzési ár) is.

11) Az Auchan az üzemanyag fogyasztói árából kedvezményeket nem adott. A Tesco a kutak megnyitását követő néhány héten keresztül, kutanként eltérő összegű (8, 10, illetve 15.000 forint) Tesco áruházi vásárlás esetén literenként 5 forint árengedményt adott az üzemanyagok fogyasztói árából. A jelen eljárásban a számított fogyasztói ár értelemszerűen magában foglalja a kedvezményes értékesítés időszakának árbevételét is.

IV.

12) A fogyasztói ár és a beszerzési ár viszonyára vonatkozóan az eljárás alá vont vállalkozások, valamint harmadik személyek üzleti titkát képező számításokat a jelen határozat nem betekintheső melléklete tartalmazza. Az itt leírt tényállási elemek alapján megállapítható, hogy

¹ A megjelölt adatok üzleti titkokat képeznek, ezért a betekintheső, valamint a nyilvánosságra hozható változatban nem szerepelhetnek.

- a) az Auchan kút esetében az átlagos nettó árrés tömege, valamint annak százalékban kifejezett értéke kevesebb mint a fele volt a referencia kutakhoz képest, míg a dízel esetében az eltérés mértéke ennél valamivel nagyobb, közel egyharmada volt.

A referencia kutakhoz képest mind egy literre vetített tömegében, mind pedig százalékos arányában lényegesen alacsonyabb árrés két okra vezethető vissza: a viszonylag magasabb beszerzési árra, és a viszonylag alacsonyabb fogyasztói árra. Az árrés azonban pozitív, vagyis a fogyasztói ár magasabb mint a beszerzési ár, ezért a felfaló árazással összefüggésben szükséges az eljárás alá vont költségeinek versenyjogi vizsgálata.

- b) A Tesco kutak esetében hasonló a helyzet. A referenciakutakhoz képest magasabb beszerzési ár, valamint az alacsonyabb fogyasztói ár eredményeképpen a referenciakutakéhoz képest lényegesen kisebb tömegű és arányú, de pozitív árrés keletkezik, amely az eljárás alá vont költségeinek további versenyjogi vizsgálatát

V.

13) Az önköltségek vonatkozásában vizsgálandó, hogy a fentiekben leírtak szerint alakuló árrés fedezetet nyújt(hat)-e az üzemanyagkutak bekerülési költségére (amortizáció), valamint az üzemanyagkutak fenntartási és működési költségeire. Ezeket a vizsgálati jelentés *közvetlen költségeknek* nevezte. Az önköltségek között lehetnek olyan elemek is, amely az adott áruház, illetve a vállalkozás egészének, és nem pedig valamely üzletágának, részlegének, stb. működésével kapcsolatosak. Ezen, a vizsgálati jelentés szóhasználatában ún. *közvetett költségek* felosztási elvét és konkrét módját az eljárás alá vont vállalkozás maga határozza meg. A közvetlen és közvetett költségeket együtt *teljes önköltségnek*, annak 1 liter üzemanyagra vetített hányadát *fajlagos önköltségnek* nevezzük. Hasonlóan értelmezhető az 1 liter üzemanyagra eső *fajlagos közvetlen*, illetve *fajlagos közvetett költség* is.

14) A határozat mellékletében található 3-6. sz. táblázatok összefoglalóan mutatják az eljárás alá vont vállalkozások egyes kútjaira vonatkozóan a vizsgálat által megállapított közvetlen és teljes költségek fajlagos mértékeit. Az Auchan kútjánál a fajlagos közvetlen költségek több mint [...] forinttal alatta maradnak a 95-ös motorbenzin fogyasztói árának, a fajlagos teljes költségek viszont több mint [...] forinttal meghaladják azt, a 98-as motorbenzin fogyasztói ára közel [...] forinttal meghaladják a fajlagos közvetlen költségeket, de [...] alatta marad a fajlagos teljes költségeknek, a dízel esetében a fogyasztói ár mintegy [...] forinttal magasabb a fajlagos közvetlen, és több mint [...] forinttal alacsonyabb a fajlagos teljes költségeknél. A vizsgálat számításai szerint *a Tesco valamennyi vizsgálat alá vont kútja esetében megállapítható, hogy a fogyasztói ár nem csak a fajlagos közvetlen, hanem a fajlagos teljes költségeket is meghaladja, míg az Auchan vizsgált kútja esetében a fogyasztói ár meghaladja ugyan a közvetlen fajlagos költségeket, de nem fedezi a fajlagos teljes költségek összegét.*

VI.

15) A felfaló árazás versenyjogi tényállásának szükséges eleme, hogy az eljárás alá vont vállalkozás által alkalmazott fogyasztói ár önköltség alatti legyen. Jelen eljárásban ebben a tekintetben elsősorban a fogyasztói ár és a fajlagos *közvetlen* költségek viszonyát kell alapul venni, mert a fajlagos teljes költségek tartalmazzák az vállalkozás és/vagy valamely egységének közvetett költségeit is, amelynek felosztási elvét a vállalkozás szabadon határozhatja meg. Nincs olyan, a Tpvt. valamely anyagi jogi rendelkezéséből levezethető elosztási elv, amelytől való eltérés jogsértésre alapot adó vagy annak való megfelelés versenyjogi elvárás lehetne.

16) Jelen eljárásban az volt megállapítható az eljárás alá vont Auchan vállalkozás adatszolgáltatása alapján, hogy a fogyasztói ár nem nyújtott fedezetet a fajlagos teljes költségekben foglalt közvetett költségek egy részére egyik üzemanyagfajta esetében sem. Az Auchan Magyarországon 9 áruházzal rendelkezik, amelyekben több ezer féle termék kiskereskedelmét bonyolítja. A közvetett költségeknek ezen áruházak közötti, illetőleg az áruházak és az üzemanyagtöltő állomás közötti leosztásának elvét és módját maga az eljárás alá vont határozta meg. Más leosztási elv közvetett költségek másféle fajlagos nagyságát eredményezte volna.

17) Ha a közvetett költségek az értékesítés százalékában kerülnek meghatározásra, akkor a fajlagos közvetlen költségek annak következtében is a fogyasztói ár fölé kerülhetnek, hogy a ténylegesen értékesített mennyiség alatta maradt az üzleti tervekben meghatározott elvárásoknak. Ebben az esetben ugyanis a forgalomtól közvetlenül nem függő költségek értékesített mennyiségre eső hányada (vagyis a fajlagos költségmutatók) kisebbek. Emiatt lehetséges, hogy a közvetett fajlagos költség azért haladja meg a fogyasztói árat, mert a fajlagos közvetlen költség magasabb a vártnál. Az üzemanyag kiskereskedelemben – az üzemanyagok beszerzési árán (költségén) kívül – lényegében véve minden közvetlen költség ilyen természetű. Vagyis, a fajlagos bérköltség, a fajlagos amortizációs költség adott időszakra számított nagysága függ a tényleges forgalomtól. Nagyobb forgalom esetén alacsonyabb, kisebb forgalom esetén nagyobb lesz. A fajlagos közvetlen költségek esetében ezért – szemben a fajlagos közvetett költségektől – nincs értelme költségleosztási elvről beszélni. A közvetlen költségek az adott tevékenységgel objektíve, azaz a vállalkozás üzletpolitikájától függetlenül összefüggésbe hozható költségek, míg a közvetett költségek adott tevékenységre eső nagysága függvénye a vállalati üzletpolitikának (a költségleosztási elvnek). Ezért *egy tevékenység önköltségességének versenyjogi szempontból egyediül objektív mutatója az értékesítés árbevételének és értékesítés közvetlen költségeinek viszonya, amelyet a fogyasztói ár és a fajlagos közvetlen költség aránya fejez ki.*²

18) Ha az önálló üzletágként, illetve az áruház egyéb termékeitől elkülönülten értelmezhető érintett piac részeként meghatározható üzemanyag-kiskereskedelmi piaci vállalkozás(rész) képes a beruházás, illetve a fenntartás és a működtetés közvetlen

² Az ún. ikertermékeket előállító vállalkozásokra természetesen ez az elv nem alkalmazható, mert ebben az esetben egy-egy tevékenységhez egyértelműen nem kapcsolható közvetlen költség.

költségeit fedezni, akkor az egyébként *többféle terméket együttesen forgalmazó vállalkozás esetében nem valósíthat meg felfaló árazást, ha a vizsgálat alá vont termék fajlagos teljes önköltsége meghaladja annak fogyasztói árát, feltéve, hogy a fogyasztói ár nagyobb a termék fajlagos közvetlen költségeinél.*

19) A felfaló árazással kapcsolatos jogsértési vélelem értékelése másféle közgazdasági kategóriák segítségével is elvégezhető. A nemzetközi gyakorlatban a hasonló típusú ügyekben gyakrabban használatosak az átlagos³ változó költségek (AVC), az átlagos teljes (AC) és a határköltségek (MC) fogalmai. Az átlagos teljes költségek – az átlagos változó költségeken túl – tartalmazzák az átlagos állandó költségeket (AFC) is. Az általánosan követett gyakorlat szerint a felfaló árazás nagy valószínűséggel megállapítható a tartósan az AVC alatt tartott fogyasztói árak esetén, illetve teljes bizonyossággal kizárható akkor, ha a fogyasztói árak az AC felett vannak. Ha az árak az AVC és az AC között helyezkednek el, akkor további szempontok figyelembevétele szükséges.

20) Jelen eljárásban a benzinkút működésével összefüggésben az eladott termékmennyiséggel egyedül az üzemanyagok beszerzési költsége változik együtt. Vagyis az AVC-nek az üzemanyagok beszerzési ára tekinthető, amelyhez képest a fogyasztói árak valamennyi vizsgált benzinkút esetében magasabbak voltak. Átlagos teljes költségnek a közvetlen és a közvetett költségeket egyaránt tartalmazó fajlagos önköltség tekinthető. A Tesco-kutak esetében megállapítható volt, hogy a fogyasztói árak az AC-nél magasabbak voltak a vizsgált időszakban, ezért a felfaló árazás kizárható.

21) A vizsgált Auchan-kút esetében a fogyasztói árak alacsonyabbak voltak az AC-nél, ezért további szempontként azt vizsgálta meg a Versenytanács, hogy a fogyasztói árban megtérülnek-e azok az állandónak tekintett költségek, amelyek kizárólag az adott benzinkút beruházási és működési költségeivel kapcsolatosak. Ilyennek tekinthető a fajlagos bérköltség és az 1 liter üzemanyagra eső amortizációs költség. Ha ugyanis ezek a költségek megtérülnek a fogyasztói árban, akkor az adott benzinkút felállítása és üzemeltetése nem veszteséges, bár nem hoz nyereséget és nem járul hozzá az áruház, illetve az áruház-lánc egészének központi (közvetett) költségeihez. Felfaló árazás vélelmével kapcsolatban a vizsgálat folytatását az alapozhatná meg, ha az Auchan-kút árbevétele tartósan nem fedezné magának a kútnak a közvetlen költségeit. Tekintettel arra, hogy a vizsgálat megállapította, hogy a fogyasztói árak a vizsgált időszakban meghaladták a fajlagos közvetlen költségeket, a felfaló árazás vélelme további vizsgálat nélkül is kizárható az Auchan-kút esetében is.

22) A vizsgálat során beszerzett, egyébként a vállalkozások üzleti titkait képező információk alapján a Versenytanács, tekintettel a fentiekben kifejtettkre, megállapította, hogy a kifogásolt magatartás alkalmatlan volt a Tpv. 21. § h) pontjába ütközően gazdasági erőfölénnyel való visszaélés megvalósítására.

23) A Tpv. 72. § (1) a) pontjára tekintettel a Versenytanács – a vizsgáló jelentése, valamint az ügy iratai alapján jelen határozatban összefoglalt információk alapján – megállapította, hogy az eljárás alá vontak törvénybe ütköző magatartás hiányában nem

³ Jelen eljárásban értsd: "termékegységre, azaz 1 liter üzemanyagra eső".

marasztalhatók el. Ezért az eljárást a Tpvt. 77. § (1) bekezdésének j) pontja alapján megszünteti mindkét eljárás alá vont vállalkozással szemben.

24) A 73. § szerint a versenytanács akkor tűz ki tárgyalást, ha - egyebek mellett – a 72. § (1) a) pont szerinti intézkedésre „nincs szükség”. A 73. § az versenytanács előzetes álláspontjának megküldését tárgyalás kitűzése esetére írja elő. E jogszabályi rendelkezések alapján nem kétséges, hogy amennyiben a vizsgáló által feltárt tényállás alapján nem bizonyítható a jogsértés és az eljárás további szakaszában sem várható újabb bizonyíték előkerülése vagy törvénybe ütköző magatartás hiánya megállapítható, akkor a versenytanács tárgyalás kitűzése nélkül is dönthet az eljárás megszüntetéséről. Jelen eljárásban a versenytanács indokoltnak látta alkalmazni e fordulatot, tekintettel arra, hogy az eljárás alá vont vállalkozás a rendelkezésre álló bizonyítékok szerint nem folytatott törvénybe ütköző magatartást.

25) A Tpvt. 77. § j) pontja alapján a Tpvt. 72. § (1) a) pontja szerinti – tárgyaláson kívüli – eljárás megszüntetés is érdemi határozatnak minősül. A jogorvoslati jogot ennek megfelelően a Tpvt. 83. § biztosítja.

Budapest, 2005. március 25.